

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปกครองคณะสงฆ์ งานการปกครองคณะสงฆ์ เป็นงานที่สำคัญที่สามารถพัฒนาคณะสงฆ์ให้มีความเจริญรุ่งเรือง โดยพระสังฆาธิการมีบทบาทสำคัญด้านการปกครองและบริหารกิจการคณะสงฆ์ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย จึงเป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะบ่งชี้ความสำเร็จในการส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนาให้ยั่งยืนถาวรมั่นคงสืบต่อไป^๑ โดยเฉพาะพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาสซึ่งจะใกล้ชิดกับพระภิกษุสามเณรในวัดและประชาชนมากที่สุด มีหน้าที่ปกครองดูแลคณะสงฆ์ในเขตปกครองและในวัดให้เป็นไปตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศ และพระบัญชาของสมเด็จพระสังฆราช มีหน้าที่ควบคุม และส่งเสริมรักษาความเรียบร้อยดีงามของคณะสงฆ์จัดการและพัฒนากิจการ ศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ให้เป็นไปด้วยดี พระสังฆาธิการจึงมีความสำคัญในการดูแลพระภิกษุและสามเณร ดูแลให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ให้ภิกษุและสามเณรมีจริยาวัตรตรงตาม ประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัย นับว่าพระสังฆาธิการเป็นผู้จรรโลงพระพุทธศาสนาให้ยั่งยืน ดูแลการประพฤติปฏิบัติของพระภิกษุและสามเณรไม่ให้ออกนอกพระธรรมวินัย และพระสังฆาธิการโดยเฉพาะเจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส และผู้ช่วยเจ้าอาวาส จะต้องบำรุงรักษาจัดการวัด และสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ปกครองและสอดส่องให้บรรพชิตและคฤหัสถ์ที่พำนักอยู่ในวัดปฏิบัติตามพระธรรมวินัย และเป็นธุระในการอบรมศึกษาสั่งสอนพระธรรมวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ ให้สะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล กรรมการศาสนา และกระทรวงศึกษาธิการ ระบุถึงความสำคัญของพระสังฆาธิการว่าพระพุทธศาสนา เป็นศาสนาประจำชาติจะเจริญรุ่งเรืองถาวรสืบไป ก็ด้วยจะต้องอาศัยพระสังฆาธิการเป็นสำคัญ^๒

การบริหารกิจการคณะสงฆ์ หรือ การปกครองคณะสงฆ์โดยหลัก คือการปกครองตามพระธรรมวินัยและใช้กฎหมายหรืออำนาจรัฐเป็นหลักสนับสนุน คราวใดเมื่อเกิดความไม่เรียบร้อยขึ้นในคณะสงฆ์จนเป็นเหตุขัดข้อง และจำเป็นต้องพึ่งรัฐจึงได้อาศัยอำนาจรัฐมาช่วยจัดการแก้ปัญหา ใน

^๑คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, **หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต การปกครองคณะสงฆ์ไทย**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑), หน้า ๑๘๗.

^๒กรมการศาสนา, **คู่มือพระสังฆาธิการว่าด้วยเรื่องการคณะสงฆ์และการศาสนา**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๐), หน้า ๑.

สมัยพระเจ้าอโศกมหาราช เมื่อครั้งพระพุทธศาสนาได้เจริญรุ่งเรืองมากในประเทศอินเดียนั้น คณะสงฆ์และทางศาสนาได้ดำเนินมาในลักษณะเช่นนี้ โดยเฉพาะเมื่อกล่าวถึงประเทศไทย ครั้งในสมัย พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ทรงถวายอำนาจรัฐช่วยจัดระบบการปกครองขึ้น เป็นครั้งแรก ด้วยการที่ทรงตราพระราชบัญญัติการปกครองคณะสงฆ์รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๑ ต่อมาใน รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ได้ทรงตราพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๔๘๔ โดยยกเลิกฉบับแรกนั้นก็เพื่อจัดระบบการปกครองคณะสงฆ์ใหม่ให้มีรูปแบบคล้ายกับการปกครองของ ฝ่ายอาณาจักร ครั้นถึงรัชกาลปัจจุบันได้ทรงตราพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ และต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้ตราพระราชบัญญัติคณะสงฆ์(ฉบับที่๒) พ.ศ.๒๕๓๕ ซึ่งเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ใช้ อยู่แล้วให้เหมาะสมยิ่งขึ้นไป พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ทั้งสองฉบับนี้เป็นฉบับที่ใช้อยู่ในปัจจุบันที่ถือว่าเป็น รูปแบบการปกครองคณะสงฆ์ และเป็นหลักจัดระเบียบการการปกครองคณะสงฆ์ด้วย และต่อมา ก็ได้กำหนดให้มีเถรสมาคม ออกข้อบังคับ วางระเบียบ ออกคำสั่งมีมติและออกประกาศ โดยไม่ขัด หรือแย้งกับกฎหมายและพระธรรมวินัย^๓

ปัจจุบันสังคมไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงไปมาก ประชาชนพลเมืองเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ความเชื่อ ค่านิยมต่างๆ ก็เปลี่ยนแปลงไปเป็นอย่างต่อเนื่อง บทบาทเด่นๆ หลายอย่างก็ได้ถูก เปลี่ยนแปลง จนเกิดวิกฤตศรัทธาต่อพุทธศาสนา พระสงฆ์หาธิการส่วนใหญ่กำลังสับสนลังเลใจกับ บทบาทของตนเองว่าจะต้องทำอะไร ไม่มีจุดยืนที่แน่นอนจึงกลายเป็นปัญหาอยู่ในสังคมปัจจุบัน ประกอบกับมีวัดหลายแห่งได้มุ่งเน้นการพัฒนาในด้านวัตถุมากเกินไป จนลืมพัฒนาด้านจิตใจของ บรรพชิต และคฤหัสถ์ มีการก่อสร้างที่ใหญ่โตสวยงาม ใช้งบประมาณจำนวนมาก ทำให้เกิดความ จำเป็นและไม่สอดคล้องกับสภาพชุมชนเศรษฐกิจ และการใช้งาน แทนที่จะพัฒนาในสิ่งที่ขาด และ จำเป็น พระภิกษุสามเณรมีเวลาน้อยลง ที่จะไปศึกษาพระธรรม หรือปฏิบัติวัตรตามสมควร เกิดการ ทำลายสภาพแวดล้อมของวัด มุ่งหารายได้เข้าวัดมากเกินไป พระสงฆ์ไม่สนใจศึกษาเล่าเรียน รวมทั้ง การปฏิบัติและเผยแผ่แก่ประชาชน อีกทั้งความเจริญทางด้านเทคโนโลยีหลายๆด้าน โดยเฉพาะทางด้าน คอมพิวเตอร์ และโลกของการสื่อสารไร้สาร เช่น โทรศัพท์มือถือ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น ซึ่งในปัจจุบัน ไหลทะลักเข้าสู่องค์กรสงฆ์ อันเป็นมูลเหตุนำมาซึ่งสิ่งอันไม่สมควร ยั่วยุยกามรมณ์ ก่อให้เกิดกิเลสขึ้นใน จิตใจ เป็นอุปสรรคต่อการศึกษารธรรมของเพศบรรพชิต ทำให้เกิดวิกฤตศรัทธาของประชาชนที่มีต่อ พระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา ดังนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องส่งเสริมสนับสนุนเพื่อให้องค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง คือ วัด พระสงฆ์ ตลอดถึงพุทธศาสนิกชน ได้มีการฟื้นฟูพัฒนา กำหนดแนวทางดำเนินกิจการพระ ศาสนาให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพสมบูรณ์เป็นศูนย์รวมจิตใจ โดยพระสงฆ์เป็นผู้นำในการพัฒนา

^๓เฉลิมพล โสมอินทร์, ประวัติศาสตร์พุทธศาสนาและการปกครองคณะสงฆ์ไทย,(กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สุทรไพศาล, ๒๕๔๖), หน้า ๒๒๕-๒๕๕.

คุณธรรม จริยธรรม และช่วยชี้แนวทางที่ถูกต้อง^๔ โดยเฉพาะพระสังฆาธิการต้องทบทวนบทบาทด้านการปกครองเป็นสำคัญ

สิ่งที่กำลังเป็นที่สนใจ คือการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ให้เข้ากับหลักการปกครองทั่วไปเพราะสังคมปัจจุบันมีการเรียกร้องคุณธรรมและจริยธรรมกันมากขึ้น ส่วนใหญ่ในองค์กรหลักของพระพุทธศาสนาจึงมีบทบาทในการบริหารจัดการ พระพุทธศาสนากับคนไทยมีความผูกพันกันมานานไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติไทยและเจริญมั่นคงในประเทศไทยยิ่งกว่าที่ไหนในโลก ฉะนั้นหลักธรรมของพระพุทธศาสนาจึงเป็นที่มาของขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิต ทัศนคติ ในด้านความรู้สึกนึกคิดต่าง ๆ ของคนไทยจะมีหลักพระพุทธศาสนาเกี่ยวข้องกับหลักธรรมของพระพุทธศาสนา จึงมีอิทธิพลต่อชีวิตจิตใจของคนไทยมากและสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการปกครองโดยยึดแนวทางการปฏิบัติที่เรียกว่า ทางสายกลางซึ่งในทางสายกลางของพระพุทธศาสนาเกี่ยวข้องกับทั้งกาย วาจา ใจ สมาธิหรือว่าปัญญาสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการบริหารจัดการการปกครองได้ ทางออกของหนทางดังกล่าวนี้ สามารถแก้ไขได้โดยนำหลักทางพระพุทธศาสนาเป็นตัวแบบในการแก้ไขปัญหา ศาสนานั้นเป็นสถาบันเบื้องต้นในการส่งเสริมอุดมการณ์ ทางจริยธรรมดำรงรักษาการสืบเนื่องของสังคม ศาสนาจะดำรงอยู่ได้ต้องเป็นหลักให้มนุษย์ยึดถือปฏิบัติ มนุษย์เรานั้นจะดำเนินชีวิตราบรื่นปราศจากปัญหาต่าง ๆ ก็ต้องอาศัยศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางใจ ฉะนั้นการดำรงอยู่หรือการเชื่อมศูนย์ของศาสนาย่อมขึ้นอยู่กับหลักการว่า ศาสนานั้นสามารถสร้างศรัทธาเป็นหลักยึดเหนี่ยวทางจิตใจมนุษย์ได้เพียงใด^๕

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้นทำให้ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะศึกษาการใช้หลักธรรมพรหมวิหาร ๔ ในการบริหารจัดการคณะสงฆ์ที่เป็นที่พึงทางสังคม องค์กรที่เป็นแบบอย่างศูนย์กลางในการแก้ไขปัญหาสังคมต่าง ๆ ตามที่กล่าวมา ซึ่งก็คือ พระสังฆาธิการในเขตตำบลค่ายบกหวาน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ผู้ศึกษามีความต้องการที่จะทราบว่า พระสังฆาธิการในเขตตำบลค่ายบกหวาน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย จะมีการประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร ๔ เพื่อนำไปใช้ในการบริหารงานปกครองทั่วไปมากน้อยเพียงใด โดยได้ใช้ พระสังฆาธิการเขตตำบลค่ายบกหวาน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย เป็นกรณีศึกษา จำนวน ๑๘๒ วัด สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย

^๔สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, คู่มือคู่มือวิชาการโครงการคนรักวัด, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๕๐), หน้า ๔.

^๕ คะนิงนิตย จันทรบุตร, การเคลื่อนไหวของยุวสงฆ์ไทย, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ : ๒๕๒๘), หน้า ๑.

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์ และหลักพรหมวิหาร ๔

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ ในเขตตำบลค่ายบกหวาน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ตามหลักพรหมวิหาร ๔ ของพระสังฆาธิการในเขตตำบลค่ายบกหวาน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๓.๑ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์ และหลักพรหมวิหาร ๔ เป็นอย่างไร

๑.๓.๒ สภาพปัญหาของการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ ในเขตตำบลค่ายบกหวาน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคายเป็นอย่างไร

๑.๓.๓ แนวทางการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ตามหลักพรหมวิหาร ๔ ของพระสังฆาธิการ ในเขตตำบลค่ายบกหวาน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคายเป็นอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ศึกษาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ตามหลักพรหมวิหาร ๔ ของพระสังฆาธิการในเขตตำบลค่ายบกหวาน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย” มีการกำหนดขอบเขตไว้ดังนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตทางด้านเนื้อหา

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้กำหนดขอบเขตโดยการทบทวนเอกสารจากพระไตรปิฎก เอกสารตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาเฉพาะประเด็น การบริหารกิจการคณะสงฆ์ ตามหลักพรหมวิหาร ๔ ของพระสังฆาธิการ

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านสถานที่

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้พระสังฆาธิการในการปกครองคณะสงฆ์ตำบลค่ายบกหวาน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย สังกัดมหานิกาย เป็นสถานที่ในการศึกษา

๑.๔.๓ ขอบเขตทางด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ พระสังฆาธิการในเขตตำบลค่ายบกหวานทั้งหมด พระภิกษุ พระสังฆาธิการ ระดับเจ้าคณะตำบล รองเจ้าคณะตำบล และเจ้าอาวาส ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับพระสังฆาธิการที่มีต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ตามหลักพรหมวิหาร ๔ ในเขตตำบลค่ายบกหวาน อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การบริหาร หมายถึง การทำงานของคณะบุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป ที่ร่วมกันปฏิบัติการให้บรรลุเป้าหมายร่วมกันในทางรัฐประศาสนศาสตร์ถือว่าคนเป็นทรัพยากรการบริหารที่สำคัญที่สุด การบริหารไม่ว่าจะเป็นการบริหารภาคราชการหรือองค์กรเอกชน มีทรัพยากรที่ต้องบริหารคือ คน เงิน วัสดุสิ่งของ และการจัดการ

พระสังฆาธิการ หมายถึง พระภิกษุผู้มีตำแหน่งทางการปกครองคณะสงฆ์สังกัดมหานิกาย ในเขตตำบลค่ายบกหวาน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ตั้งแต่ เจ้าคณะตำบล รองเจ้าคณะตำบล เจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส และผู้ช่วยเจ้าอาวาส

การบริหารกิจการคณะสงฆ์ หมายถึง งานที่เจ้าคณะพระสังฆาธิการจะต้องถือปฏิบัติหรือต้องกระทำ อันเป็นหน้าที่ทางการปกครองคณะสงฆ์สังกัดมหานิกายของอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ทั้ง ๖ ด้าน คือ การปกครอง การศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่ การสาธารณูปการและการสาธารณสงเคราะห์

พรหมวิหาร ๔ หมายถึง ธรรมของพรหมหรือของท่านผู้เป็นใหญ่ พรหมวิหารเป็นหลักธรรมสำหรับทุกคน เป็นหลักธรรมประจำใจที่จะช่วยให้เราดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างประเสริฐและบริสุทธิ์

เมตตา หมายถึง ความปรารถนาให้ผู้อื่นได้รับความสุขเป็นสิ่งที่ทุกคนปรารถนาความสุขเกิดขึ้นได้ทั้งทางกายและใจ เช่น ความสุขเกิดจากการมีทรัพย์ ความสุขเกิดจากการใช้จ่ายทรัพย์เพื่อการบริโภค ความสุขเกิดจากการไม่เป็นหนี้ และความสุขเกิดจากการทำงานที่ปราศจากโทษและพระสังฆาธิการต้องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้แก่พระสงฆ์ มีกฎระเบียบในการอยู่ร่วมกัน โดยตั้งทุนสงเคราะห์เพื่อการศึกษาแก่พระสงฆ์ สามเณร ให้การดูแลพระสงฆ์ สามเณร อย่างเท่าเทียมกันและระงับอธิกรณ์ที่เกิดขึ้นได้ ด้วยความมีเมตตา ให้การอบรมดูแลพระภิกษุ สามเณร และศิษย์วัดอย่างสม่ำเสมอ

กรุณา หมายถึง ความปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นจากความทุกข์ คือ สิ่งที่เข้ามาเบียดเบียนให้เกิดความไม่สบายกายไม่สบายใจ และเกิดขึ้นจากปัจจัยหลายประการด้วยกัน พระพุทธองค์ทรงสรุปไว้ว่าความทุกข์มี ๒ กลุ่ม ดังนี้ ๑. ทุกข์โดยสภาวะ ๒. ทุกข์จรหรือทุกข์ทางใจที่อยู่นอกตัวเราและพระสังฆาธิการยังต้อง ส่งเสริมให้พระสงฆ์ได้ศึกษาเล่าเรียนเพื่อให้เกิดความรู้ หรือให้ทุนการศึกษาเล่า

เรียนอย่างเป็นธรรม และให้โอกาสพระสงฆ์ สามเณร ทุกรูปในการศึกษาโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติหรือ บังคับ เพื่อปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นจากความทุกข์

มฤตา หมายถึง ความยินดีเมื่อเห็นผู้อื่นได้ดี คำว่า “ดี” ในที่นี้หมายถึง การมีความสุข หรือมีการเจริญก้าวหน้า ความยินดีเมื่อเห็นผู้อื่นได้ดี จึงหมายถึง ความปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข ความเจริญก้าวหน้ายิ่ง ๆ ขึ้นไป เช่น เชิดชูเกียรติ ยกย่อง ชมเชย ให้รางวัล และส่งเสริมพระสงฆ์ ภายในวัด เพื่อให้การอบรมแนะนำประชาชน ให้ตั้งอยู่ในศีลธรรม จริยธรรม จรรยา มารยาท และเป็น แบบอย่าง หรือตัวอย่างที่ดี โดยไม่มีจิตริษยา ความริษยา คือความไม่สบายใจ ความโกรธความฟุ้งซ่าน ซึ่งมักเกิดขึ้นเมื่อเห็นผู้อื่นได้ดีกว่าตน

อุเบกขา หมายถึง การรู้จักวางเฉย หมายถึง การวางใจเป็นกลางเพราะพิจารณาเห็นว่า ใครทำดีย่อมได้ดี ตามกฎแห่งกรรม คือ ใครทำสิ่งใดไว้สิ่งนั้นย่อมตอบสนองคืนบุคคลผู้กระทำเมื่อเรา เห็นใครได้รับผลกระทบในทางที่เป็นโทษเราก็ไม่ควรดีใจหรือคิดซ้ำเติมเขาในเรื่องที่เกิดขึ้น เราควรมี ความปรารถนาดี คือ พยายามช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นจากความทุกข์ในลักษณะที่ถูกต้องตามทำนอง ครองธรรม และพระสังฆาธิการยังต้อง มีสติปัญญา เหตุผล เทียงธรรม เยือกเย็นสุขุมรอบคอบยึดมั่น ในความยุติธรรม ปฏิบัติตามความเป็นจริง ไม่มีอคติ ต้องมีจิตเป็นกลางมั่นคงไม่เอนเอียงไม่ยินดียินร้าย ด้วยอำนาจผิด ๆ ไม่ควรยึดมั่นถือมั่นไว้ ควรมีอุเบกขา คือ ระมัดระวังใจมิให้ขึ้นลงด้วยความยินดียิน ร้าย เมื่อได้สุข ได้ทุกข์ และ ผู้นำควรจะต้องวาง ไม่ลำเอียง ไม่มีอคติ นี่คือ พฤติกรรมการมีอุเบกขา ที่ผู้นำควรมีไว้ประจำใจ

๑.๖ วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ศึกษาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ตามหลักพรหมวิหาร ๔ ของ พระสังฆาธิการในเขตตำบลค่ายบกหวาน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ” การวิจัยครั้งนี้เป็นการ ศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้การสัมภาษณ์เชิง ลึก (In Depth Interview) ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังนี้

- ๑.๖.๑ รูปแบบการวิจัย
- ๑.๖.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- ๑.๖.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๑.๖.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๑.๖.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

๑.๖.๑ รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “ศึกษาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ตามหลักพรหมวิหาร ๔ ของพระสังฆาธิการในเขตตำบลค่ายบกหวาน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย” ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interview) โดยผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ตามลำดับ ดังนี้

๑.๖.๑.๑ ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เอกสารที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำมาวิเคราะห์สาระ ดังนี้

- (๑) พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทยและภาษาบาลี
- (๒) งานวิจัย รายงานการวิจัย หนังสือจากการศึกษาวิจัยของผู้วิจัยเป็นรูปเล่มจากสถาบันการศึกษาหลายสถาบัน ตลอดจนถึงบทความทางการศึกษาที่ได้จากการวิจัย
- (๓) การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างหรือแบบเป็นทางการ (Structured Interview or Formal Interview) โดยสัมภาษณ์พระสังฆาธิการ (เจ้าอาวาส) เขตตำบลค่ายบกหวาน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย จำนวน ๑๐ รูปที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งผู้วิจัยได้จะดำเนินการสัมภาษณ์ท่านเหล่านั้นด้วยตัวเอง

๑.๖.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ พระสังฆาธิการในเขตตำบลค่ายบกหวานทั้งหมด พระภิกษุ พระสังฆาธิการ ระดับเจ้าคณะตำบล รองเจ้าคณะตำบล และเจ้าอาวาส ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับพระสังฆาธิการที่มีต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ตามหลักพรหมวิหาร ๔ ในเขตตำบลค่ายบกหวาน อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย

๑.๖.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การเลือกเครื่องมือ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์ โดยสัมภาษณ์จาก พระสังฆาธิการ (เจ้าอาวาส) ในเขตตำบลค่ายบกหวาน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ตามที่ได้ระบุไว้ข้างต้น

๑.๖.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้
ส่งหนังสือพร้อมเอกสารขอความร่วมมือในการให้สัมภาษณ์แก่พระสังฆาธิการ (เจ้าอาวาส) ในเขตตำบลค่ายบกหวาน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย โดยสรุปกรอบแนวคิดเกี่ยวกับ

หลักการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ตามหลักพรหมวิหาร ๔ ของพระสังฆาธิการ ทั้ง ๔ ด้าน และอธิบายสาระสำคัญเพื่อการวิจัยแก่พระสังฆาธิการ

๑.๖.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

จากการศึกษาข้อมูลตั้งแต่การเก็บข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและจากการสัมภาษณ์พระสังฆาธิการ (เจ้าอาวาส) ในเขตตำบลค่ายบกหวาน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย เพื่อให้ทราบถึงการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ตามหลักพรหมวิหาร ๔ ของพระสังฆาธิการในเขตตำบลค่ายบกหวาน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ทั้ง ๔ ด้าน แล้วนำเสนอผลการวิจัย ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อมกับการเก็บข้อมูล ดังนี้

๑.๖.๕.๑ วิเคราะห์และตีความตามข้อมูลในขณะปฏิบัติการเก็บข้อมูล โดยตรวจสอบความถูกต้องของคำสัมภาษณ์ คือ ผู้วิจัยได้อ่านคำสัมภาษณ์ซ้ำเมื่อสัมภาษณ์เสร็จ เพื่อยืนยันความถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง

๑.๖.๕.๒ ผู้วิจัยได้มีการตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นั้นโดยการสัมภาษณ์ และตรวจสอบจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พุทธศาสนิกชน พระภิกษุ สามเณร เป็นต้น เพื่อให้ผลการของการสัมภาษณ์

๑.๖.๕.๓ แล้วนำมาวิเคราะห์มีความน่าเชื่อถือ และหากการวิเคราะห์ข้อมูลใดไม่ครบในหลักฐานที่ได้จากการสัมภาษณ์ครั้งแรก ผู้วิจัยก็ได้ทำการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลอีกรอบเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๗.๑ ทำให้ทราบแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์ และหลักพรหมวิหาร ๔

๑.๗.๒ ทำให้ทราบสภาพปัญหาของการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในเขตตำบลค่ายบกหวาน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

๑.๗.๓ ทำให้ทราบแนวทางการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ตามหลักพรหมวิหาร ๔ ของพระสังฆาธิการในเขตตำบลค่ายบกหวาน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย